

ผลกระทบอันเกิดจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 : บทสรุป
และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสรรหา การเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้งและองค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่นๆ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในบทที่ผ่านมา และจากการวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 โดยละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนไปจากหลักเกณฑ์ทางกฎหมายหลายประการ ตั้งแต่ขั้นตอนการรับคำร้องของประธานรัฐสภาไว้พิจารณา วินิจฉัย เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์การรับคำร้องของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 266 แล้ว เห็นว่า กรณีตามคำร้องมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ประธานรัฐสภา จึงไม่อาจเสนอเรื่องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้วินิจฉัยได้และศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจที่จะรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาเช่นกัน การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยจึงก่อให้เกิดผลกระทบทางกฎหมายและต่อองค์กรอื่นหลายประการ อาทิ เรื่องเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การที่ศาลรัฐธรรมนูญตีความว่ากรณีตามคำร้องเป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการตีความบทบัญญัติมาตรา 266 ในทางขยายขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเกินกว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งนอกจากจะทำให้คดีที่ขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญมีปริมาณมากขึ้น ทำให้คดีที่ควรจะได้รับกรวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญต้องล่าช้า และยังเป็นกรก้าวล่วงอำนาจของศาลระบบอื่นที่การกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการสรรหาฯ อาจตกอยู่ภายใต้เขตอำนาจของศาลนั้น นอกจากนี้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่าการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การสรรหาของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบ ผู้ที่ได้รับการสรรหาโดยกระบวนการดังกล่าวจึงไม่ถือว่าเป็นผู้ได้รับการสรรหาแม้จะได้รับเลือกจากวุฒิสภาและแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งแล้วก็ตาม บุคคลดังกล่าวก็ต้องพ้นจากตำแหน่งไป ผลจากคำวินิจฉัยดังกล่าวย่อมกระทบต่อการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ อีกทั้งยังกระทบต่อสถานะและความเป็นอิสระของกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กระอิสระองค์กรอื่นๆ อีกด้วย เนื่องจาก หากถือคำวินิจฉัยดังกล่าวเป็นบรรทัดฐาน ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญอาจถูกวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งได้โดยศาลรัฐธรรมนูญเพราะเหตุกระบวนการสรรหาไม่ชอบ อันจะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลเหนือองค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญทุกองค์กร ทั้งที่กรณีดังกล่าวมิใช่เหตุตามที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวถึงโดยละเอียด ดังนี้

5.1 บทสรุป

ในส่วนของบทสรุปนี้ ผู้เขียนได้แบ่งแยกออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนแรก เป็นการสรุปข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาอันเกิดจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 และส่วนที่สอง เป็นเรื่องของผลกระทบอันเกิดจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 ดังนี้

5.1.1 บทสรุปข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาอันเกิดจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยประธานรัฐสภาเป็นผู้ส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดประเด็นในการทำคำวินิจฉัยแยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ

ประเด็นแรก การสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหา ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประเด็นที่สอง เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหา ไม่ขอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอีกหรือไม่

อันเป็นการกำหนดประเด็นในการทำคำวินิจฉัยที่แตกต่างไปจากประเด็นตามคำร้องของประธานรัฐสภา ผู้เสนอคำร้องและต่างไปจากประเด็นที่สมาชิกวุฒิสภาจำนวน 41 คน เสนอต่อประธานรัฐสภา ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวถึงอีกครั้งในหัวข้อ 5.1.1.3 การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องของประธานรัฐสภาไว้พิจารณาวินิจฉัย ตลอดจนได้วินิจฉัยประเด็นปัญหาตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดขึ้นแล้วนั้น มีปัญหาอันเกิดจากคำวินิจฉัยดังกล่าวตั้งแต่ในขั้นตอนของการรับคำร้อง ว่าได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ ทั้งนี้เพราะแม้องค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นวุฒิสภา คณะกรรมการสรรหา คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จะถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีลักษณะครบถ้วนเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ แต่ข้อเท็จจริงตามคำร้องไม่อาจถือได้ว่าเป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพราะกระบวนการสรรหาทั้งในขั้นตอนการสรรหาของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีการสรรหาบุคคลผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งได้จำนวน 5 คน เสนอต่อประธานวุฒิสภากายในเวลาที่กฎหมายกำหนด และขั้นตอนการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา แม้จะมี

การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การสรรหา ซึ่งอาจมีผลต่อความชอบด้วยกฎหมาย แต่ในเรื่องของการใช้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการสรรหาฯ ได้ดำเนินการสรรหาบุคคลผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งได้จำนวน 5 คน เสนอต่อประธานวุฒิสภาภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด จนถึงขั้นตอนการเลือกของวุฒิสภามีการประชุมและลงมติเลือกกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 5 คน จนกระทั่งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งแล้ว จะเห็นว่ากระบวนการการได้มาซึ่งกรรมการการเลือกตั้งกรณีตามคำวินิจฉัยนี้ตั้งแต่ขั้นตอนการสรรหาตลอดจนการเลือกและแต่งตั้ง ทุกองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการไม่มีองค์กรใดเลยที่พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ แม้ว่าตามบทบัญญัติมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ ประธานรัฐสภาอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ใน 2 กรณี คือ กรณีที่หนึ่ง ในฐานะตัวแทนของรัฐสภาและของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งตามหลักเกณฑ์การเสนอเรื่องจะต้องทำโดยมติขององค์กร และกรณีที่สอง ในฐานะประธานรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ยื่นเรื่องแทนองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นอันเป็นอำนาจเฉพาะที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ ซึ่งประธานรัฐสภาจะเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ก็จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรา 266 เมื่อกรณีตามคำวินิจฉัยไม่อาจถือได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ประธานรัฐสภาก็ไม่อาจเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ และศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณา

นอกจากนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ในการวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องยังมีประเด็นปัญหาตามคำวินิจฉัยเกิดขึ้นอีก ดังที่ผู้เขียนจะได้สรุปข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย สรุปได้ดังนี้

5.1.1.1 สรุปข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาในประเด็นที่ว่า กรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประเด็นแรกที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 คือปัญหาว่าการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ เป็นการสรุปรวมปัญหาตามคำร้องของประธานรัฐสภาใน ข้อ 1. ที่ว่าคณะกรรมการสรรหาฯ มีอำนาจตัดสิทธิผู้สมัครอื่น ๆ ได้หรือไม่ และการกระทำดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และ ข้อ 2. ที่ว่า การลงมติในรอบที่ 7 แม้จะมีคะแนนเสียงในการเสนอชื่อไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จะถือว่าเป็นมติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญจะถือว่าคณะกรรมการสรรหาฯ เสนอรายชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสามคน หรือต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณา

สรรหาผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งแทนหรือไม่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวประธานรัฐสภาได้เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญตามคำร้องของคณะสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 41 คน ที่เห็นว่ากระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในส่วนของคณะกรรมการสรรหาฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138(1) พบว่าการลงคะแนนของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ได้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การลงคะแนนที่กำหนดไว้เดิม โดยในรอบที่ 6 ให้มีการลงคะแนนเลือกบุคคลเพียงสามคน กำหนดให้กรรมการสรรหาแต่ละคนลงคะแนนได้คนละ 1 คะแนน แม้จะไม่ใช่การบังคับแต่ก็เป็นข้อตกลงว่าทุกคนต้องลงคะแนน คนที่ได้คะแนนน้อยที่สุดจะถูกคัดออกไปให้เหลือเพียงสองคนเพื่อนำมาลงคะแนนในรอบที่ 7 จึงเห็นว่าการกระทำเช่นนี้ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะยังมีผู้สมัครที่มีสิทธิและคุณสมบัติครบถ้วนอีกจำนวน 49 คน การเลือกนำมาเพียง 2 คนเพื่อลงคะแนนให้ได้คะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ในการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญได้ตั้งประเด็นในการพิจารณาปัญหานี้ว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งในปัญหานี้ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก 9 ต่อ 4 เสียง ได้วินิจฉัยว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญฝ่ายข้างมาก วินิจฉัยว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ เฉพาะในรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ส่วนอีก 8 คนวินิจฉัยว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ) ด้วยเหตุผลว่า แม้รัฐธรรมนูญมาตรา 138(1) จะไม่ได้บัญญัติวิธีการ หรือขั้นตอนในการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาฯ ไว้โดยละเอียด เพียงแต่บัญญัติสาระสำคัญไว้ว่าผู้ที่ได้รับเลือกจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็ตาม แต่หลักเกณฑ์หรือวิธีการใดๆ ที่คณะกรรมการสรรหาฯ กำหนดขึ้นใช้ในการดำเนินการสรรหาต้องไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องของการสรรหากรรมการการเลือกตั้งด้วย การที่คณะกรรมการสรรหาฯ เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 โดยไม่นำผู้สมัครอื่นมาเปรียบเทียบ การลงคะแนนในรอบที่ 6 นำรายชื่อเพียงสามคนที่ได้จากการลงคะแนนในรอบที่ 5 มาให้กรรมการสรรหาลงคะแนนในรอบที่ 6 ทำให้ผู้สมัครอื่นที่มีคุณสมบัติครบถ้วนและไม่มีลักษณะต้องห้าม ถูกตัดสิทธิในการได้รับการพิจารณาและการลงคะแนนในรอบที่ 7 โดยให้กรรมการสรรหาลงคะแนนได้คนละ 2 คะแนน เพื่อให้ผู้สมัครทั้งสองคนได้คะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่นั้น ไม่ใช่การสรรหาในความหมายที่รัฐธรรมนูญมาตรา 138 บัญญัติไว้ และคะแนนไม่น้อยกว่าสามในสี่ที่ผู้ได้รับเลือกสองคนในรอบที่ 7 คือ พลเอก ศิริรินทร์ และนายสมชัย เป็นการลงคะแนนเพียงเพื่อให้ได้คะแนน

ไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เท่านั้น ดังนั้น การลงคะแนนสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหา เฉพาะในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 138(1)

ในปัญหานี้ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตไว้ว่า จากเหตุผลในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญยอมรับในเรื่องของอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการสรรหากรรมการเลือกตั้ง ตลอดจนสามารถเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และวิธีการได้ หากหลักเกณฑ์และวิธีการนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องของการสรรหา และนำมาใช้กับผู้มีสิทธิได้รับการสรรหาอย่างเสมอภาคกัน ปัญหาเรื่องความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จึงมิได้อยู่ที่อำนาจของคณะกรรมการสรรหาในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา 138(1) บัญญัติไว้แต่เพียงหลักเกณฑ์การสรรหากรรมการการเลือกตั้งในส่วนของคณะกรรมการสรรหาอย่างกว้างๆ จึงเป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหาที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหาในรายละเอียดเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ อย่างไรก็ตามผลจากความไม่แน่นอนในเรื่องของหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรมีการแก้ไขปัญหานี้ ในจุดนี้ ผู้เขียนจะได้เสนอแนะต่อไปในหัวข้อ 5.2

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งสำหรับปัญหานี้ คือ ศาลรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดประเด็นและวินิจฉัยปัญหาตามที่ผู้ร้องคือประธานรัฐสภาตั้งมาในเรื่องที่ว่า หากถือว่าการลงมติในรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จะถือว่าคณะกรรมการการสรรหาเสนอรายชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 3 คน หรือต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งแทนหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแม้ศาลรัฐธรรมนูญ ในฐานะองค์กรตุลาการจะมีอำนาจพิจารณาคำร้อง และกำหนดประเด็นการทำคำวินิจฉัยได้ตามที่เห็นสมควรโดยไม่ต้องกำหนดประเด็นให้ตรงตามที่ผู้ร้องเสนอ แต่หากกรณีเป็นประเด็นที่สำคัญศาลรัฐธรรมนูญก็ควรที่จะต้องกำหนดไว้เป็นประเด็นและทำการวินิจฉัยให้แก่ผู้ร้อง มิฉะนั้นจะเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ตอบปัญหาตามที่ผู้ร้องร้องขอ ซึ่งประเด็นดังกล่าวที่ศาลรัฐธรรมนูญละเว้นมิได้ทำการวินิจฉัยให้ นั้น ผู้เขียนเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นปัญหาสืบเนื่องหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการลงมติในรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะถือว่าคณะกรรมการสรรหา เสนอรายชื่อผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 3 คน หรือต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาแทนหรือไม่ นอกจากนี้ในคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็มีทั้งตุลาการที่วินิจฉัยและไม่วินิจฉัยในประเด็นนี้ อันแสดงให้เห็นถึงการขาดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการทำคำวินิจฉัยของ

ศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่เริ่มต้นก่อนทำคำวินิจฉัย มิได้กำหนดประเด็นปัญหาที่แน่นอนให้เป็นแนวทางในการวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อตุลาการแต่ละคนวินิจฉัยตามแนวของตนเองแล้ว จึงค่อนข้างมาสรุปอย่างไม่มีหลักเกณฑ์เป็นคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

5.1.1.2 สรุปข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาในประเด็นที่ว่า เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่หรือไม่

ประเด็นที่สองที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 คือ ปัญหาว่าเมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งอีกหรือไม่ ซึ่งเป็นการตั้งประเด็นตรงตามคำร้องของประธานรัฐสภาในข้อที่ 3 และเป็นประเด็นปัญหาตามที่คณะสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 41 คนเสนอต่อประธานรัฐสภา อันเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากประเด็นปัญหาแรกที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นประเด็นในการทำคำวินิจฉัย

ในการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญได้ตั้งประเด็นการพิจารณาปัญหาที่ว่า เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งอีกหรือไม่ ซึ่งในปัญหานี้ ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก 9 ต่อ 2 เสียง ได้วินิจฉัยว่าการสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ เฉพาะในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 138(1) และต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 138 (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก 4 คนเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัยว่าต้องมีการสรรหาใหม่หรือไม่และใครเป็นผู้สรรหา) ด้วยเหตุผลว่า การสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการสรรหาฯ หรือโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งเป็นกระบวนการเบื้องต้นในการสรรหาเพื่อเสนอชื่อบุคคลให้วุฒิสภาเลือกเป็นกระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะในขั้นตอนใดผู้ได้รับการสรรหาในขั้นตอนของกระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้น ก็ต้องเป็นผู้ได้รับการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญด้วย และแม้ผู้นั้นจะได้รับการเสนอชื่อเข้าสู่การพิจารณาของวุฒิสภาและได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ผลของการได้รับเลือกก็ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นไปตามหลักกฎหมายมหาชน คือ หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรของรัฐ เมื่อกระบวนการสรรหาขั้นตอนใดกระทำโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผลที่ได้จากการกระทำเฉพาะขั้นตอนนั้นย่อมไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เมื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากได้วินิจฉัยแล้วว่าการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของ

คณะกรรมการสรรหาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้วก็ต้องถือว่าผู้ได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 จำนวน 2 คน คือ พลเอก ศิริรินทร์ และนายสมชัย ไม่เป็นผู้ได้รับการสรรหา แม้ว่าพลเอก ศิริรินทร์จะได้รับการเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง การได้รับเลือกนั้นก็ไม่ต้องไม่สมบูรณ์ต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 บัญญัติให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีหน้าที่เลือกผู้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง แต่ไม่กระทบกระเทือนต่อบุคคลที่มาจากกระบวนการสรรหาโดยชอบของคณะกรรมการสรรหา และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาที่ได้รับเลือกและโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งไปแล้วอีกสี่คน

ในปัญหานี้ ผู้เขียนได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่ากระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใน ส่วนของคณะกรรมการสรรหา และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นกระบวนการเบื้องต้นในการสรรหา เพื่อเสนอชื่อบุคคลให้วุฒิสภาเลือก เมื่อกระบวนการสรรหาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญผู้ได้รับการ สรรหาโดยกระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบต้องถือว่าไม่เป็นผู้ได้รับการสรรหา ด้วยเหตุผลที่ศาล รัฐธรรมนูญให้ไว้ในคำวินิจฉัย ผู้เขียนเห็นว่าหากจะถือตามเหตุผลดังกล่าวแล้ว ความเสียหายของ กระบวนการสรรหาไม่น่าจะเป็นผลเฉพาะต่อบุคคลผู้ได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 เพราะการเลือกกรรมการการเลือกตั้งในส่วนของการสรรหาและการเลือก มีผลต่อบุคคลทุกคนที่จะได้รับการเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง เพราะหากผู้ได้รับการเสนอ ชื่อโดยการสรรหามีการเปลี่ยนแปลงไป ตัวบุคคลทั้ง 5 คนที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง โดยวุฒิสภาก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นหากจะถือหลักเคร่งครัดตามตัวบท กฎหมายแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจึงควรเป็นว่าหากจะต้องมีการเลือกและการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ใหม่ จึงควรกลับไปตั้งต้นกระบวนการสรรหาในส่วนของคณะกรรมการสรรหา ใหม่โดยอาจถือว่าเป็นกรณีที่คณะกรรมการสรรหา ไม่อาจเสนอชื่อผู้ได้รับการสรรหาครบจำนวนภายในเวลาที่ กำหนดแล้วให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาเสนอชื่อแทนจนครบจำนวนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (3) แล้วจึงเสนอชื่อผู้ได้รับการสรรหาต่อวุฒิสภาเพื่อเลือกใหม่ อย่างไรก็ตาม หลักการ ทำงานประการหนึ่งของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากจะต้องยึดถือหลักเกณฑ์ทางกฎหมายแล้ว คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีผลเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย ศาลรัฐธรรมนูญมีได้ มีหน้าที่เพียงตีความบทบัญญัติของกฎหมายเท่านั้น ดังนั้น เพื่อเป็นการยุติปัญหาทางการเมือง และเพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นไปอย่างเรียบร้อย ประกอบกับ ข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด การที่ศาล รัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนต่อบุคคลที่มาจาก กระบวนการสรรหาโดยชอบของคณะกรรมการสรรหา นั้น น่าจะถือว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสม เฉพาะเรื่องในคดีนี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังมีข้อสังเกตอีกประการในเรื่องของอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยให้กรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญต้องพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจาก กระบวนการสรรหาไม่ชอบอันเป็นการใช้อำนาจเกินขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้เขียนจะทำการวิเคราะห์ผลสืบเนื่องจากคำวินิจฉัยในปัญหานี้ต่อไป

5.1.1.3 เปรียบเทียบประเด็นตามคำร้อง และประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในการวินิจฉัย

การเปรียบเทียบประเด็นตามคำร้องและประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ผู้เขียนจะนำประเด็นตามหนังสือที่คณะสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 41 คนร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ประเด็นตามคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ และประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นประเด็นในการทำคำวินิจฉัยมาเปรียบเทียบกัน ดังนี้

ประเด็นตามหนังสือที่คณะสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 41 คนร้องต่อประธานรัฐสภา¹

- 1). คณะกรรมการสรรหามีอำนาจตัดสิทธิผู้สมัครอื่นๆ ได้หรือไม่ และการกระทำดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่
- 2). มติ 3 ใน 4 ที่เกิดจากการลงคะแนนในรอบที่ 7 ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จะถือว่ารายชื่อที่คณะกรรมการสรรหา นำเสนอต่อประธานวุฒิสภามีเพียง 3 ชื่อได้หรือไม่ ส่วนรายชื่อที่ขาดอีก 2 คนจะต้องดำเนินการเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาต่อไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 138(3) ใช่หรือไม่
- 3). หากพบว่ากระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา ไม่ชอบด้วยกฎหมาย วุฒิสภามีอำนาจปฏิเสธรายชื่อและส่งกลับเพื่อพิจารณาใหม่ ทั้งนี้ก็เพื่อจะให้ได้บุคคลผู้ซึ่งเป็นกลางทางการเมือง และความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 136 ได้หรือไม่

¹ หนังสือวุฒิสภา ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2544 เพื่อขอให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นตามคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ²

- 1). การที่คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ได้ตัดสินคดีผู้สมัครในรอบที่ 6 จำนวน 49 คนไม่นำมารวมเพื่อลงคะแนนสรรหาดังกล่าว คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตัดสินคดีผู้สมัครอื่น ๆ หรือไม่ และการดำเนินการของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่
- 2). การลงมติในรอบที่ 7 แม้จะมีคะแนนเสียงในการเสนอชื่อด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหา ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จะถือว่าเป็นมติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ถ้าหากไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญจะถือว่าคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเสนอรายชื่อผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 2 คน หรือต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการแทนหรือไม่
- 3). เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตาม 1 และ 2 แล้วเห็นว่ากระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในการวินิจฉัย

- 1). การสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหา ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่
- 2). เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหา ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอีกหรือไม่

² คำร้องให้พิจารณาวินิจฉัย ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2544 ระหว่างประธานรัฐสภา ผู้ร้อง กับ คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกร้อง เรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ของกระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง

ในเบื้องต้น ผู้เขียนจะเปรียบเทียบประเด็นตามที่คณะสมาชิกวุฒิสภาร้องต่อประธานรัฐสภา กับประเด็นตามคำร้องที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ว่าในประเด็นแรกที่คณะสมาชิกวุฒิสภาร้องต่อประธานรัฐสภา กับประเด็นตามคำร้องที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเป็นปัญหาเรื่องเดียวกัน กล่าวคือ ปัญหาเรื่องการตัดสิทธิผู้สมัครอื่นๆ ในรอบที่ 6 และปัญหาเรื่องความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำของคณะกรรมการสรรหา ส่วนประเด็นที่สองก็เช่นเดียวกัน คือแม้จะใช้ถ้อยคำต่างกัน แต่ประเด็นตามที่คณะสมาชิกวุฒิสภาร้องขอต่อประธานรัฐสภา กับประเด็นตามคำร้องที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญก็เป็นปัญหาเดียวกัน คือปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการลงมติในรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหา และหากผลการลงมติไม่ชอบจะต้องมีการสรรหาใหม่หรือไม่ โดยองค์กรใด แต่ในส่วนประเด็นที่สามที่คณะสมาชิกวุฒิสภาร้องต่อประธานรัฐสภา จะเห็นว่าเป็นปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาว่าจะมีอำนาจปฏิเสธรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาเสนอและส่งกลับเพื่อพิจารณาใหม่ได้หรือไม่ ในขณะที่ประเด็นตามคำร้องที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญข้อ 3 เป็นปัญหาว่าหากการสรรหาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญจะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่หรือไม่ จึงเป็นประเด็นที่มีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การที่ประธานรัฐสภายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีนี้เป็นการที่ประธานรัฐสภาใช้อำนาจเฉพาะตัว พิจารณาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัย ผู้เขียนจึงเห็นว่า **ประธานรัฐสภาไม่จำเป็นต้องผูกพันเสนอประเด็นตามที่คณะสมาชิกวุฒิสภาร้องขอ ประธานรัฐสภาสามารถพิจารณาเสนอประเด็นให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยได้ตามที่เห็นสมควร** ความแตกต่างดังกล่าวจึงไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ และซึ่งเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาคำร้อง ประกอบข้อเท็จจริงและกำหนดประเด็นเพื่อวินิจฉัยได้แม้จะมีไม่ประเด็นที่ผู้ร้องร้องขอ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 4.3.2 ต่อไปผู้เขียนจะทำการเปรียบเทียบประเด็นตามคำร้องที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ กับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในการวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในการวินิจฉัย **ประเด็นแรก** คือ การสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหา ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งเป็นการสรุปรวมเอาประเด็นตามคำร้องที่ประธานรัฐสภาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ ข้อ 1 และข้อ 2 รวมเป็นประเด็นเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า **ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องกำหนดประเด็นในการวินิจฉัยให้ตรงกับประเด็นตามคำร้องทุกประการ** แต่อาจสรุปรวมเอาประเด็นปัญหาตามคำร้องมากำหนดเป็นประเด็นในการทำคำวินิจฉัยได้ อย่างไรก็ตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด **จะต้องมีเนื้อหาใจความที่ผู้ร้องร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยอย่างครบถ้วน** หากประเด็นใดที่ผู้ร้องร้องขอให้วินิจฉัยและศาลรัฐธรรมนูญเห็น

ว่าไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ก็ควรที่จะมีมติไม่รับวินิจฉัยปัญหานั้นๆ ตั้งแต่แรกเมื่อพิจารณารับคำร้อง มิใช่รับพิจารณาคำร้องของผู้ร้องแล้วแต่ในบางประเด็นศาลรัฐธรรมนูญไม่กำหนดเป็นประเด็นและไม่ทำการวินิจฉัยให้ผู้ร้อง ซึ่งเป็น การขัดกับหลักการพิจารณาตัดสินขององค์กรตุลาการซึ่งโดยหลักแล้วต้องผูกพันอยู่กับ คำร้องที่ผู้ร้องร้องขอให้วินิจฉัย เมื่อเปรียบเทียบประเด็นข้อ 1 และข้อ 2 ตามคำร้องกับประเด็น แรกที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในการวินิจฉัย จะเห็นได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดประเด็นและ วินิจฉัยว่า หากการลงมติในรอบที่ 7 เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญจะถือว่าคณะกรรมการ สรรหาฯ เสนอรายชื่อผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 3 คน หรือต้องให้ที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการแทนหรือไม่ ซึ่งเป็น ประเด็นที่ประธานรัฐสภาผู้ร้องร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ เพียงแต่กำหนดประเด็นแรก เรื่องความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ และวินิจฉัยว่าการสรรหากรรมการการเลือกตั้งของ คณะกรรมการสรรหาฯ เฉพาะในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเมื่อกล่าว ต่อไปในประเด็นที่สองที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในการวินิจฉัย ก็จะได้เห็นได้ว่าไม่ได้มีการกำหนด ปัญหาดังกล่าวไว้เป็นประเด็นในการวินิจฉัย และศาลรัฐธรรมนูญก็ได้วินิจฉัยให้ด้วย ซึ่งการ กระทำดังกล่าวเท่ากับศาลรัฐธรรมนูญมิได้วินิจฉัยประเด็นตามคำร้องของผู้ร้องให้ครบถ้วนโดยไม่มี เหตุผลและขัดต่อหลักการทำงานขององค์กรตุลาการ

ประเด็นที่สอง ที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในการวินิจฉัย คือ เมื่อการสรรหากรรมการ การเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญอีกหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับประเด็น ข้อ 3 ตามคำร้องจะเห็นว่าเป็นประเด็นเดียวกันมีเนื้อหาเช่นเดียวกัน ซึ่งหากกล่าวในแง่ของ หลักการทำงานขององค์กรตุลาการที่จะต้องผูกพันกับคำร้องที่ผู้ร้องเสนอแล้ว การที่ศาล รัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นในการวินิจฉัยที่สองตามคำร้องของประธานรัฐสภา ก็ถือว่าเป็นการ ถูกต้อง แต่ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญรับวินิจฉัยในประเด็นปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิด ผลกระทบในส่วนของอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้เขียนจะได้วิเคราะห์อีกครั้งในหัวข้อ 5.1.2

5.1.2 ผลกระทบอันเกิดจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545

จากการที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) มาตรา 268 กำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเป็นเด็ดขาด ผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจึงมีความสำคัญและสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อองค์กรต่างๆ รวมทั้งมีผลกระทบต่อหลักกฎหมาย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหลายเรื่องที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดประเด็นในทางกฎหมายขึ้น ดังเช่นกรณีของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ที่ผู้เขียนทำการศึกษาอยู่นี้ ซึ่งผลของคำวินิจฉัยได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านกฎหมายหลายประการ ดังนี้

5.1.2.1 ผลกระทบอันเกิดจากคำวินิจฉัยในประเด็นที่ว่าการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

จากการที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ เฉพาะในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 138(1) ซึ่งแม้ผู้เขียนจะเห็นด้วยกับผลของคำวินิจฉัย โดยเห็นว่ากระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 มีการตัดสิทธิผู้สมัครอื่นๆ ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย มิได้ปฏิบัติโดยเสมอภาค อีกทั้งวิธีการลงคะแนนตามหลักเกณฑ์ใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงก็เป็นวิธีการที่ขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องของการสรรหาคนที่ได้จากการลงคะแนน มิได้เกิดขึ้นจากการที่กรรมการสรรหาแต่ละคนลงคะแนนโดยอิสระ กระบวนการดังกล่าวจึงถือว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามการที่ศาลรัฐธรรมนูญรับวินิจฉัยคำร้องในประเด็นปัญหาว่าการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยในการวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยถึงหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหาฯ กำหนดขึ้นใช้ในการสรรหาว่า เป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องของการสรรหา รวมถึงวินิจฉัยว่าการที่คณะกรรมการสรรหาฯ มิได้นำรายชื่อผู้สมัครอีก 49 คน มาให้กรรมการสรรหาลงคะแนนในรอบที่ 6 ด้วยเป็นการตัดสิทธิในการได้รับการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่เปลี่ยนแปลงใหม่ในรอบที่ 6 ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำของคณะกรรมการสรรหาฯ ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทำงาน และเป็นการเข้าไปตรวจสอบการทำงานหรือการกระทำของคณะกรรมการสรรหาฯ ซึ่งรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดไว้ให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องของประธานรัฐสภา

และวินิจฉัยในประเด็นปัญหาดังกล่าว ย่อมเป็นการขัดกับหลักทั่วไปเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่มีหลักว่า ต้องมีการกำหนดอำนาจไว้เป็นการเฉพาะเจาะจงอย่างชัดเจน นอกจากนี้ แม้คณะกรรมการสรรหาจะถือได้ว่าเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ แต่ก็มิใช่ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 266 ตรวจสอบการทำงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญได้ในทุกกรณี แม้ว่ากรณีนี้นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแต่ศาลรัฐธรรมนูญเองในฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน การจะใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องใดๆ ได้ก็ต้องเป็นกรณีที่มิใช่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ ตามหลักการปกครองโดยกฎหมาย (Rule of Law) การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวย่อมเป็นการละเมิดหลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ

5.1.2.2 ผลกระทบอันเกิดจากคำวินิจฉัยในประเด็นที่ว่า เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่หรือไม่

จากการที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า เมื่อการสรรหากรรมการการเลือกตั้งในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 138(1) และต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 138 โดยให้เหตุผลว่า เมื่อการสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการสรรหาหรือโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ซึ่งเป็นกระบวนการเบื้องต้น ในการสรรหาเพื่อเสนอชื่อบุคคลให้วุฒิสภาเลือก เป็นกระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ได้รับการสรรหาในขั้นตอนของกระบวนการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็ต้องเป็นผู้ที่ได้รับการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญด้วย ผลการได้รับเลือกย่อมไม่สมบูรณ์ตามหลักกฎหมายมหาชน คือหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรของรัฐ และต้องมีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 138 ซึ่งบัญญัติให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีหน้าที่เลือกกรรมการการเลือกตั้ง จากคำวินิจฉัยดังกล่าวส่งผลให้พลเอก ศิริรินทร์ ฐปกล้า ซึ่งเป็นผู้ได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหา ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 และได้รับเลือกจากวุฒิสภาให้เป็นกรรมการการเลือกตั้งและมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นกรรมการการเลือกตั้งแล้วต้องพ้นจากตำแหน่งไป คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวนอกจากจะมีผลยกเลิกมติการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาแล้ว ยังมีผลเป็นการยกเลิกมติของวุฒิสภาอีกด้วย ซึ่งเป็นการที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจวินิจฉัยนอกเหนือไปจากอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ การที่ศาลรัฐธรรมนูญกล่าวอ้างหลักกฎหมายมหาชน คือหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรของรัฐเป็นหลักในการวินิจฉัย ผู้เขียนเห็นว่า ในเบื้องต้นศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยก่อนว่า

ประเด็นตามคำร้องอยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ ดังเช่นกรณี บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา 198 ที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือกรณีศาลปกครองจะวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับ ความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ ในเบื้องต้นก็ต้อง ปราบฎก่อนว่าเป็นกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ทั้งนี้เนื่องจาก การกระทำที่ขัด ต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายขององค์กร หรือหน่วยงานต่างๆอาจถูกตรวจสอบได้โดยองค์กร ตุลาการที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยมีระบบศาลหลายระบบ อาจเป็นศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลปกครอง ขึ้นอยู่กับกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้นๆการที่ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้พลเอก ศิริรินทร์ ฐูปกล้า ซึ่งได้รับเลือกและโปรดเกล้าฯเป็นกรรมการการ เลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งและให้มีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งใหม่ ทั้งที่ไม่มีบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นให้อำนาจไว้ การกระทำของศาลรัฐธรรมนูญเองดังกล่าว จึงถือเป็นการ กระทำที่ขัดกับหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรของรัฐ ส่งผลกระทบต่อ การใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรศาลอื่นซึ่งอาจมีอำนาจเหนือคดีดังกล่าว อีกทั้งยังกระทบต่อการใช้อำนาจของคณะกรรมการสรรหาฯ วุฒิสภา และกรรมการการเลือกตั้งอีกด้วย

5.1.2.3 ความสอดคล้องของคำวินิจฉัยกับคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัย

ผลจากการเปรียบเทียบประเด็นตามคำร้อง และประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในการวินิจฉัย จะเห็นได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสอดคล้องและตรงตามคำร้องในบางประเด็น ได้แก่ ประเด็นเรื่องความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และ รอบที่ 7 ซึ่งเป็นประเด็นตามคำร้องและศาลรัฐธรรมนูญได้หยิบยกขึ้นพิจารณา วินิจฉัย แม้ว่า การกำหนดประเด็น หรือถ้อยคำในแต่ละประเด็นจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้วินิจฉัยให้ตามคำร้อง รวมถึงประเด็นที่ว่า เมื่อกระบวนการสรรหาของ คณะกรรมการสรรหาฯ ในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว จะต้องมีการสรรหา กรรมการการเลือกตั้งใหม่หรือไม่ ซึ่งก็เป็นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้สอดคล้องกับ ประเด็นตามคำร้องที่ประธานรัฐสภาร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย คำวินิจฉัยของศาล รัฐธรรมนูญในสองประเด็นดังกล่าว ได้หยิบยกข้อเท็จจริงตามคำร้องขึ้นพิจารณาเป็นลำดับ และได้ ให้เหตุผลในการวินิจฉัยไว้แต่ละประเด็นซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญใน สองประเด็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับคำร้องที่ประธานรัฐสภาร้องขอให้วินิจฉัย ถึงแม้ในบาง ประเด็นผู้เขียนจะไม่เห็นด้วยในเหตุผลและผลของคำวินิจฉัย

อย่างไรก็ดี ยังมีประเด็นหนึ่งซึ่งผู้เขียนได้เคยกล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า เป็นประเด็นที่ประธานรัฐสภาร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดไว้เป็นประเด็นในการวินิจฉัย กล่าวคือประเด็นที่ว่า หากการลงมติในรอบที่ 7 เป็นมติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญจะถือว่าคณะกรรมการสรรหา เสนอรายชื่อผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวน 3 คน หรือต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการแทนหรือไม่ ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนจะไม่วิเคราะห์ว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ แต่ผู้เขียนจะวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องของคำวินิจฉัยกับคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เนื่องจากเมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยโดยมิได้ปฏิเสธไม่รับคำร้องในปัญหานี้ไว้พิจารณาตั้งแต่แรก จึงถือว่าศาลรัฐธรรมนูญผูกพันที่จะต้องวินิจฉัย การที่ศาลรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดประเด็นดังกล่าวไว้เป็นประเด็นในการวินิจฉัย แต่ในคำวินิจฉัยส่วนตนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนก็ได้วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวแต่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเกิดจากมติของตุลาการส่วนตนกลับไม่ได้กล่าวถึง หรือวินิจฉัยประเด็นดังกล่าว ทำให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่สอดคล้องกับคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ในประเด็นนี้ ผู้เขียนเห็นว่า หลักการสำคัญประการหนึ่งในการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในฐานะองค์กรตุลาการ จำเป็นจะต้องยึดถือคำร้องเป็นหลักในการวินิจฉัย กล่าวคือ ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยจะต้องมีความสอดคล้อง และตอบปัญหาตามคำร้องในทุกเรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญ หากประเด็นใดที่เห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัย ก็ควรที่จะไม่รับคำร้องในประเด็นนั้นไว้พิจารณาตั้งแต่ขั้นตอนการรับคำร้องมิใช่ละเว้นไม่กล่าวถึงโดยไม่ให้เหตุผล แม้ว่าในบางกรณีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมศาลรัฐธรรมนูญอาจพิจารณานอกประเด็นตามคำร้องได้ แต่ส่วนของประเด็นตามคำร้องถือว่าศาลรัฐธรรมนูญผูกพันต้องวินิจฉัยให้ครบถ้วนทุกประเด็นในสาระสำคัญ มิฉะนั้นอาจเป็นทางให้ศาลรัฐธรรมนูญหลีกเลี่ยงไม่วินิจฉัยในบางประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อสถานะของตนเอง หรือเกิดจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก และทำให้ประเด็นปัญหาตามคำร้องไม่อาจยุติลงได้

5.1.2.4 การใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยให้ผู้ดำรงตำแหน่ง ในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง

อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจเฉพาะที่มีอยู่อย่างจำกัด ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง องค์กรอิสระต่างๆเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ มีรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติกำหนดที่มา วิธีการเลือก การแต่งตั้ง อำนาจหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่งตลอดจนเหตุพ้นจากตำแหน่งไว้ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแต่ละองค์กร ต่างมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การตรวจสอบมิให้มีการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และเนื่องจากองค์กรอิสระดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่อย่างสำคัญนี้เอง รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงได้วางมาตรการสำคัญในเรื่องของการได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และสร้างหลักประกันการทำงานให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากภายนอก อาทิ การกำหนดให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีงบประมาณเป็นของตนเอง กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งที่ยาวและสามารถได้รับเลือกได้เพียงครั้งเดียว นอกจากนี้การที่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญจะพ้นจากตำแหน่งได้จะต้องเป็นเหตุที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งแล้วมีอยู่กรณีเดียว ได้แก่ กรณีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 142 ซึ่งให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า กรรมการการเลือกตั้งซึ่งคนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา 137 หรือกระทำการอันต้องห้ามตาม มาตรา 139 ให้กรรมการการเลือกตั้งผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการตาม มาตรา 142 นอกจากกรณีดังกล่าวแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง การที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจชี้ขาดให้กรรมการพ้นจากตำแหน่งโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้จะกลายเป็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลเหนือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญองค์กรอื่น และจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระขององค์กรอิสระดังกล่าว ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามิใช่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังเช่นกรณีตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 การที่ศาลรัฐธรรมนูญยกเอาหลักกฎหมายมหาชน คือ หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรของรัฐขึ้นอ้าง และวินิจฉัยให้กรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้รับการสรรหาโดยกระบวนการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาฯ และได้รับเลือกโดยวุฒิสภาต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งที่ไม่มีกฎหมายให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณีดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระขององค์กร

อิสระตามรัฐธรรมนูญ และส่งผลกระทบต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำขององค์กรของรัฐ ซึ่งเป็นหลักที่ศาลรัฐธรรมนูญยกขึ้นอ้างนั่นเอง

ในการวินิจฉัยคดี นอกจากศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติที่เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระพ้นจากตำแหน่งดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญควรคำนึงถึงหลักกฎหมายทั่วไปประการหนึ่งคือ หลักความสุจริต ทั้งนี้ โดยพิจารณาว่า ผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้นเป็นผู้สุจริตและควรได้รับความคุ้มครองหรือไม่แม้กระบวนการสรรหาในสวนใดสวนหนึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังเช่นกรณีตามคำร้อง เมื่อไม่ปรากฏว่า พลเอก ศิริรินทร์ ฐูปกล้า ผู้ได้รับการสรรหาโดยกระบวนการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 มีส่วนรู้เห็นในความผิดพลาดของกระบวนการสรรหาที่เกิดขึ้น หากความผิดพลาดนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยมิใช่ความผิดพลาดที่ร้ายแรงจนถึงขนาด พลเอก ศิริรินทร์ ซึ่งถือเป็นผู้สุจริตก็ควรได้รับความคุ้มครอง อย่างไรก็ดี ในประเด็นนี้ ผู้เขียนเห็นว่า การที่รัฐธรรมนูญกำหนดว่า มติในการเสนอชื่อผู้ได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาจะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่นั้น ย่อมจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับมติในการเสนอชื่อผู้ได้รับการสรรหาว่า จะต้องมีความเหมาะสมจริง ๆ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันประการหนึ่งว่าผู้ได้รับการสรรหา นั้นเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมจริง ๆ ดังนั้น เมื่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับมติในการเสนอชื่อดังกล่าวแม้ พลเอก ศิริรินทร์ จะไม่มีส่วนในความผิดพลาดนั้นก็ตาม แต่เมื่อ พลเอก ศิริรินทร์ ได้รับเลือกมาโดยกระบวนการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดแล้วว่า มติในการเสนอชื่อไม่ชอบ พลเอก ศิริรินทร์ จึงต้องยอมรับในผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง กรณีปัญหาที่เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามที่ประธานรัฐสภาเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยกรณีมีปัญหากับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 โดยได้ทำการศึกษาลักษณะและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับปัญหาที่ขึ้นสู่ศาลรัฐธรรมนูญในคดีนี้ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์เหตุผลในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่า สอดคล้องและเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาทำให้ผู้เขียนได้ทราบ ว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 ซึ่งมีผลผูกพันเป็นเด็ดขาด ผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นๆ ยังมีความ

ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายหลายประการ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอิสระขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญขององค์กรอื่น และได้ทราบสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหา ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่า สาเหตุที่สำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง กรณีตามคำร้อง มีอยู่ 2 ประการ

1. สาเหตุจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหา
2. สาเหตุจากหลักเกณฑ์และวิธีการการสรรหา

1. สาเหตุจากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหา

จากการศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาจะพบว่า มีเพียงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเพียงมาตราเดียวที่กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหา กล่าวคือ บทบัญญัติมาตรา 138 ซึ่งในมาตรา 138 (1) เป็นบทที่กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง กำหนดองค์ประกอบ ที่มาของคณะกรรมการสรรหา และกำหนดให้คณะกรรมการสรรหา มีหน้าที่พิจารณาสรรหาผู้มีความเหมาะสมตามมาตรา 137 ซึ่งสมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 5 คน เสนอต่อประธานวุฒิสภา โดยเสนอพร้อมความยินยอมของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อนั้น มติในการเสนอชื่อดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการสรรหาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และมาตรา 138 (3) กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมว่า การเสนอชื่อดังกล่าวให้กระทำภายใน 30 วันนับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวขาดความชัดเจนในเรื่องของวิธีการสรรหา และไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ แม้ในทางปฏิบัติจะเป็นที่ยอมรับว่าถือเป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหาที่จะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อใช้ในการสรรหาได้เอง แต่ก็ยังมีข้อโต้แย้งในทางกฎหมายอยู่บ้าง รวมทั้งยังมีการโต้แย้งกันว่าหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสรรหา กำหนดขึ้นใช้ในการสรรหา นั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ และมีความเหมาะสมเพียงใด หากไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้วองค์กรใดจะมีอำนาจตรวจสอบ ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรแก้ไขบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหา ให้มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่มีปัญหาเรื่องความชอบด้วยกฎหมาย และให้ความชัดเจนขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการสรรหาว่าจะให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการสรรหาที่จะกำหนดขึ้นใช้หรือไม่ อำนาจในการตรวจสอบ

คุณสมบัติของผู้สมัคร รวมถึงหลักเกณฑ์การตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการสรรหาฯ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความสำคัญด้วย

2. สาเหตุจากหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา

สาเหตุประการที่สองนี้ กล่าวโดยเฉพาะเรื่องการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามคำร้องเกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การสรรหาและการลงคะแนนของคณะกรรมการสรรหาฯ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เป็นสาเหตุที่สืบเนื่องมาจากสาเหตุประการแรกด้วย กล่าวคือ เมื่อบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชัดเจน ไม่มีการกำหนดรายละเอียด กรอบหรือขอบเขตอำนาจหน้าที่ คณะกรรมการสรรหาฯ จึงดำเนินกระบวนการสรรหาไปโดยขาดหลักเกณฑ์ที่แน่นอน รวมถึงตลอดถึงการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาเป็นไปโดยอำเภอใจ เพียงเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้จนก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ว่าจะได้กระทำไปโดยสุจริตใจหรือไม่ก็ตาม ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นไม่เฉพาะกับการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น ความไม่แน่นอนและไม่ชัดเจนของหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา ยังเป็นปัญหาต่อกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่นๆ อีกด้วย เพื่อแก้ไขสาเหตุของปัญหาดังกล่าว และเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกรรมการผู้ได้รับเลือกและผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรที่จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ หรือวิธีการสรรหา ให้มีความชัดเจน และแน่นอนกว่าที่เป็นอยู่ โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติ หรือ กำหนดขึ้นโดยองค์กรกลางที่จัดตั้งขึ้นโดยกระบวนการที่มีความเป็นกลางสามารถตรวจสอบได้ และใช้เป็นหลักเกณฑ์กลางในการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระทุกองค์กร เพื่อป้องกันการแทรกแซงในกระบวนการสรรหา ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

นอกจากเรื่องเกี่ยวกับปัญหาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ ผู้เขียนยังพบว่า จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 ยังมีความไม่สอดคล้องและไม่ชอบด้วยกฎหมาย และก่อให้เกิดผลกระทบต่อหลักกฎหมายและอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่นอีกหลายประการ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 5.1 ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเกิดจากปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมาย

1.1 ปัญหาจากการบัญญัติกฎหมายที่เคลือบคลุม

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เกิดขึ้นโดยคณะสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 41 คน ร้องขอให้ประธานรัฐสภา ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ซึ่งกำหนดว่า ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย บทบัญญัติในเรื่องนี้เป็นบทบัญญัติที่มีปัญหามากในระบอบกฎหมายไทย เริ่มตั้งแต่ปัญหาการตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ คำว่า "องค์กรตามรัฐธรรมนูญ" ซึ่งเป็นคำที่ใช้อยู่เพียงแห่งเดียวในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ทั้งฉบับ คือ มาตรา 266 และมีได้มีการให้คำจำกัดความ หรือคำอธิบายศัพท์ไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าเป็นถ้อยคำที่มีความหมายชัดเจนอยู่แล้ว แต่ความจริงถ้อยคำดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องตีความ มีคำวินิจฉัยเปลี่ยนแนวคำวินิจฉัยของตนเองในเรื่องว่าองค์กรใดเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ นอกจากนี้ถ้อยคำในบทบัญญัติซึ่งมีความไม่ชัดเจนและก่อให้เกิดปัญหาอีกคำหนึ่ง ได้แก่ คำว่า "กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆตามรัฐธรรมนูญ" ว่ากรณีใดจะถือว่าเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ หรือไม่ เป็น จากความไม่ชัดเจนและคลุมเครือของบทบัญญัติดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาตามมา คือ การที่ศาลรัฐธรรมนูญตีความบทบัญญัติ มาตรา 266 ขยายอำนาจของตนเองจนกว้างเกินไปจากเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรา 266 ซึ่งนอกจากจะเป็นการไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญยังก่อให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติตามมา เช่น ทำให้คดีความจำนวนมากเข้ามาสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยช่องทางตามมาตรา 266 ทำให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการพิจารณา และยังเป็นการก้าวล่วงเขตอำนาจของศาลอื่นในอันที่จะพิจารณาวินิจฉัยด้วย ผู้เขียนจึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญควรจำกัดขอบเขตอำนาจของตนเองอย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 พิจารณาอย่างรอบคอบ และวินิจฉัยเพื่อวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับความหมายของถ้อยคำในบทบัญญัติดังกล่าว และรับพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะคดีที่เป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติมาตรา 266 เท่านั้น

1.2 ปัญหาที่เกี่ยวกับบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 ผู้เขียนพบข้อบกพร่องเกี่ยวกับบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญประการหนึ่งคือ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดประเด็นในการทำคำวินิจฉัย ซึ่งไม่มีบัญญัติไว้ในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2544 และผู้เขียนยังสังเกตเห็นว่าคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคน ได้พิจารณาวินิจฉัยแยกเป็น 3 ประเด็นตามคำร้องของประธานรัฐสภา บางคนวินิจฉัยแยกเป็น 2 ประเด็น ตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดในการวินิจฉัย ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้บางประเด็นตามคำร้องก็ไม่ได้รับการวินิจฉัย มติของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นคำวินิจฉัยกลางจึงเป็นการสรุปรวมเอาคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพียงบางประเด็นเท่านั้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่างฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความนั้นถือว่าเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญ นอกจากจะเป็นแนวทางในการทำงานของศาลแล้ว ยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบการทำงานของศาลด้วยว่าได้เป็นไปโดยถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ เรื่องการกำหนดประเด็นการทำคำวินิจฉัย เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีพิจารณาความที่มีความสำคัญที่ควรจะต้องมีกำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคนวินิจฉัยประเด็นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน มติของคำวินิจฉัยกลางเป็นมติที่เกิดจากคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคนอย่างแท้จริง และประชาชนรวมถึงผู้ร้องสามารถตรวจสอบได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยประเด็นตามคำร้องสอดคล้องครบถ้วนหรือไม่

2. ปัญหาเกี่ยวกับผู้มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266

รัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กำหนดให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่นั้นเองหรือประธานรัฐสภา เป็นผู้ที่มีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 38/2545 เป็นกรณีที่ประธานรัฐสภาใช้อำนาจเฉพาะตามมาตรา 266 เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ ทั้งที่กรณีตามคำร้องไม่อาจถือได้ว่าเป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาฯ จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา 266 ผู้เขียนเห็นว่า การที่ประธานรัฐสภาจะใช้อำนาจตามมาตรา 266 ส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยควร

พิจารณาให้รอบคอบก่อนว่ากรณีเป็นไปตามเงื่อนไขการส่งคำร้องตามมาตรา 266 หรือไม่ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญมาตรา 266 ได้ให้อำนาจประธานรัฐสภาส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดโดยไม่มีข้อความจำกัดการใช้ดุลยพินิจของประธานรัฐสภา จึงเป็นหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะระมัดระวังจำกัดการรับคำร้องซึ่งประธานรัฐสภาส่งมาตามบทบัญญัติ มาตรา 266 มิให้เป็นการขยายอำนาจของศาลอย่างกว้างเกินกว่าขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้ มิฉะนั้น อาจเป็นช่องทางให้มีการใช้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือทางการเมืองได้

3. ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เขียนเห็นว่า การที่ประธานรัฐสภาเห็นว่กระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาจึงได้อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ส่งคำร้องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น ผู้เขียนเห็นว่า กรณียังไม่อาจถือได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องของประธานรัฐสภาไว้พิจารณาวินิจฉัย อีกทั้งเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วว่ากระบวนการสรรหาในรอบที่ 6 และรอบที่ 7 ของคณะกรรมการสรรหา ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นผลให้กรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งได้รับการสรรหาจากกระบวนการสรรหาดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นผู้ได้รับการสรรหาและต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งไป ทั้งนี้ไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายใดให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเพราะกรณีดังกล่าว ความบกพร่องของศาลรัฐธรรมนูญ มีมาตั้งแต่ขั้นตอนการรับคำร้องซึ่งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการวินิจฉัยชี้ขาดให้กรรมการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ เป็นการขัดแย้งกับหลักอำนาจหน้าที่เฉพาะของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ความบกพร่องดังกล่าวเกิดจากปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่มีความชัดเจนและความเข้าใจในหลักกฎหมายมหาชน รวมถึงรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของตนเอง ทั้งที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ใช้มาเป็นเวลาเกือบ 5 ปี แล้ว ณ.วันที่มีปัญหาคำร้อง หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ที่มีนิติวิธีทางกฎหมายมหาชน และมีความเข้าใจในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปัญหาต่างๆที่เกิดจากการใช้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ น่าจะลดน้อยลงหรือได้รับการแก้ไขโดยบรรทัดฐานจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไว้พอสมควรแล้ว โดยเฉพาะบทบัญญัติ มาตรา 266 ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจำนวนมาก จากปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า ในการสรรหา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรมุ่งเน้น และพิจารณาเลือกบุคคลที่มี

ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านกฎหมายมหาชน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลง
อัตราส่วนที่มาของ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยเพิ่มอัตราส่วนของนักกฎหมายมหาชน
ให้มากขึ้นเป็นลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย